

УДК 336.143.01

О. В. Брежнева-Єрмоленко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту,
Дніпродзержинський державний технічний університет, м. Дніпродзержинськ
Г. В. Васильченко,
магістр, Дніпродзержинський державний технічний університет, м. Дніпродзержинськ

ВИДАТКИ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

O. Brezhnyeva-Yermolenko,
Ph.D., associate Professor, associate Professor of Department of finances and credit,
Dneprodzerzhinsk State technical university, Dneprodzerzhinsk
H. Vasylchenko,
Master's degree, Dneprodzerzhinsk State technical university, Dneprodzerzhinsk

EXPENDITURES IN THE SYSTEM OF STATE REGULATION OF SOCIAL RELATIONS: THEORETICAL ASPECT

У статті акцентовано увагу на необхідності посилення державного впливу на характер та динаміку соціального розвитку українського суспільства шляхом перерозподілу фінансових ресурсів на користь соціальної функції держави. Проаналізовано підходи до розуміння сутності поняття державних видатків. Визначено роль державних видатків у реалізації соціальної функції держави. З'ясовано, що структура видатків має відповідати визначеним пріоритетам соціального розвитку держави. Досліджені питома вага державних видатків у ВВП провідних країн світу, а також динаміка питомої ваги видатків зведеного бюджету України у ВВП за останні роки. Обґрунтовано, що усі напрями видатків з державного бюджету мають соціальну спрямованість. Запропоновано основні напрями удосконалення системи соціальних виплат. Визначено, що оптимізація системи державних видатків не може бути здійснена без докорінної перебудови системи соціальних виплат.

The article was focused the necessity to strengthen state influence on the trends and dynamics of social development Ukrainian society through the redistribution of financial resources in favor of the social functions of the state; were analyzed approaches to understanding the essence of the concept of state expenditures; was determined the role of public expenditure in the implementation of social functions of the state; was found that the structure of expenditures must meet certain social development priorities; was explored the proportion of public expenditure in GDP leading countries, as well as the dynamics of the share of consolidated budget of Ukraine in GDP in recent years; was proved that all areas of budget have social orientation; were suggested the main directions of improving the system of social payouts; was determined that the optimization of state expenditures can't be fulfilled without a radical restructuring system of social payments.

Ключові слова: соціальні відносини, соціальна функція держави, видатки державного бюджету, соціальний захист, соціальні виплати.

Key words: social relations, social function of the state, State budget expenditures, social protection, social payments.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У системі державного регулювання соціальних відносин провідна роль належить фінансовим інструментам, пов'язаним із використанням державних видатків для регулювання соціальних процесів у суспільстві, що безпосередньо реалізується у цілеспрямованому впливі бюджетних відносин практично на усі найважливіші сторони життєдіяльності соціальних суб'єктів та суспільства в цілому. Виконуючи соціальну функцію, держава в процесі перерозподілу фінансових ресурсів створює умови для забезпечення достатнього життєвого рівня людини, необхідного для її відтворення та розвитку, гарантування рівноправності й особистої свободи, захисту особи від негативного впливу навколишнього природного і соціального середовища. Дотепер в економічній літературі бракує комплексних досліджень державних видатків як засобу реалізації соціальної функції держави. Від того, які обсяги коштів має держава у своєму розпорядженні, залежать: можливості держави щодо регулювання економічної системи з метою підвищення ефективності її функціонуван-

ня як головної і загальної умови зростання добробуту людей; рівень доходу працюючих у бюджетній сфері та тих, хто потребує соціального захисту; рівень фінансового забезпечення охорони здоров'я, освіти, культури та інших сфер життєдіяльності людей, рівень розвитку яких визначає рівень суспільного добробуту в країні.

Зазначене зумовлює необхідність теоретичного узагальнення та певного переосмислення накопичених наукою поглядів щодо соціального призначення державних видатків, а також визначення їх ролі у процесі розбудови України як соціальної держави.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Займаючись оглядом наукових праць та публікацій можна переконатись у тому, що питання державних видатків у соціальній сфері турбує багатьох українських науковців, серед яких: В. Федосов, В. Базилевич, А. Баластрик, О. Василик, М. Карлін, Л. Лисяк, В. Андрущенко, К. Павлюк, В. Скуратівський, В. Булавінець, В. Тропіна, І. Чугунов, М. Шаварина, Н. Шаманська, Д. Полозенко, В. Дем'янишина, О. Кириленко, І. Луніна, В. Опа-

Таблиця 1. Питома вага державних видатків у ВВП у розрізі окремих країн, %

Країна	Роки					
	2010	2011	2012	2013	2014	план 2015
Австралія	36,3	35,2	35,7	35,1	36,3	35,6
Австрія	52,8	50,7	51,7	51,3	52,6	51,1
Бельгія	52,6	53,6	55,1	54,7	54,3	53,6
Канада	43,3	41,9	41,5	41,1	40,4	39,8
Чеська Республіка	43,8	43,2	44,5	42,3	42,9	43,3
Данія	57,7	57,7	59,4	57,2	58,9	58,9
Фінляндія	55,8	55,2	56,7	58,5	59,3	59,1
Франція	56,6	55,9	56,7	57,0	56,7	55,6
Німеччина	48,0	45,2	44,7	44,6	44,9	44,7
Греція	51,4	51,9	53,4	58,5	46,6	46,0
Угорщина	49,8	49,9	48,7	49,7	49,1	48,3
Ісландія	51,6	41,4	47,4	46,3	46,7	46,4
Ірландія	65,5	47,1	42,6	42,9	40,8	39,3
Італія	50,5	49,7	50,6	50,6	50,6	49,9
Японія	40,7	41,9	42,0	43,1	42,3	41,0
Корея	31,0	32,3	32,7	33,1	32,9	32,8
Люксембург	43,6	42,6	43,9	43,6	43,8	44,6
Нідерланди	51,3	49,8	50,4	49,7	50,1	49,5
Нова Зеландія	48,5	45,1	43,6	43,2	41,3	39,5
Норвегія	45,2	43,9	43,3	44,7	45,0	45,3
Польща	45,4	43,4	42,2	42,0	41,7	41,5
Португалія	51,5	49,3	47,4	48,7	48,3	47,2
Словацька республіка	39,8	38,9	38,2	38,7	38,9	38,4
Іспанія	46,3	45,7	47,8	44,8	42,9	41,9
Швеція	52,4	51,5	51,9	52,8	52,4	51,4
Швейцарія	33,9	33,7	34,1	34,0	33,6	33,1
Велика Британія	49,8	48,2	48,2	47,1	46,5	45,2
Сполучені Штати	42,8	41,6	40,1	39,0	38,0	36,8
Єврозона	51,1	49,5	50,0	49,8	49,3	48,7
Усього в країнах ОЕСР	44,0	43,1	42,7	42,1	41,4	40,4

Джерело: [3].

рін, Ю. Пасічник, О. Романенко, С. Юрій та інші, а також багато західних дослідників державних видатків, серед них: Дж. М. Кейнс, А. Штеффле, К. Рау, А. Маршалл, А. Вагнер, Р. Масгрейв.

У більшості праць українських вчених аналіз фінансових інструментів державного регулювання соціальних відносин не виходить за межі економічної системи, а дослідження фінансового забезпечення соціальної політики держави обмежуються вивченням такого її аспекту, як соціальний захист населення. Відтак, необхідність всебічного дослідження соціального призначення державних видатків, шляхів та механізмів посилення їх соціальної спрямованості є актуальним питанням економічної науки.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є розробка теоретико-методологічних засад фінансового забезпечення реалізації соціальної функції держави з визначенням напрямів щодо посилення ролі державних видатків у вирішенні пріоритетних завдань державного регулювання соціальних відносин в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Англійський економіст Дж.М. Кейнс у своїй праці "Загальна теорія зайнятості, процента і грошей" [1] одним з перших порушив питання про нестабільну природу ринко-

вого господарства. Він доводив, що без втручання держави ринкова економіка не може розвиватися стабільно. Цей висновок є незаперечним доказом соціальної природи держави, головна функція якої — забезпечити існування, відтворення і розвитку соціальної системи шляхом створення необхідних умов для існування, відтворення і розвитку її соціальних суб'єктів.

Вихідним у розумінні сутності державного регулювання соціальних процесів є поняття "соціальні відносини", яке на сьогодні не має однозначного, загальноприйнятого трактування. Нерідко у науковій літературі використовують поняття "соціальні відносини" у широкому й вузькому розумінні. У широкому розумінні соціальні відносини розуміють як синонімом поняття "суспільні відносини", тобто як такі, що протистоять природним відносинам. У такому сенсі "соціальні відносини" — це система соціальних зв'язків між людьми, в які вони вступають у процесі економічної, соціальної (у вузькому значенні), політичної, духовної взаємодії; це відносини, в основі яких — обмін цінностями, відносини соціальної залежності та влади" [2, с. 49]. Таке трактування терміну "соціальні відносини" у широкому значенні є майже загальноприйнятим і ґрунтується воно на усталених теоретичних уявленнях про структуру суспільства і суспільного життя, яка представлена чотирма великими сферами — економічною, соціальною, політичною і духовною.

Ефективне функціонування держави неможливе без фінансових ресурсів, задля їх отримання держава акумулює та перерозподіляє валовий національний продукт у грошовій формі. У багатьох розвинених країнах видатки держави збільшуються великими темпами та переважають темпи зростання національного продукту. Це можна пояснити розширенням та ускладненням державних функцій. З огляду на цей процес можна сказати, що місце державних видатків стає значно вагомим.

Незважаючи на різноманітність видів та напрямів видатків з бюджету у розрізі окремих країн, загальною рисою їх динаміки є поступове і неухильне збільшення державних видатків у структурі ВВП (табл. 1), що підтверджує соціальну природу держави та посилення тенденцій соціалізації суспільного життя на сучасному етапі цивілізаційного розвитку.

В Україні, як і в інших постсоціалістичних країнах, упродовж 90-х років ХХ ст. спостерігалася тенденція до скорочення питомої ваги державних видатків у ВВП, що було пов'язано як з процесами роздержавлення економіки у процесі ринкової трансформації, так і системною кризою, яка охопила суспільство у цей період. Збільшення видатків зведеного бюджету з 26,7% у 1999 р. до 34,8% у 2013 р. обумовлено не лише закріпленням стабілізаційних процесів у соціально-економічному розвитку країни та зростанням ВВП, але й необхідністю посилення державного впливу на характер та динаміку соціального розвитку українського суспільства в умовах ринкових перетворень. (рис. 1).

З метою більшого розуміння сутності поняття державних видатків проаналізуємо підходи до його визначення.

У Бюджетному кодексі України надаються два терміни: "видатки бюджету" — кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, до яких не належать: погашення боргу; надання кредитів із бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів (обов'язкових платежів) та інших доходів бюджету, проведення їх бюджетного відшкодування; "витрати бюджету" — видатки бюджету, надання кредитів із бюджету, погашення боргу та розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів [4].

Однак за економічним змістом термін "державні видатки" є набагато ширшим, ніж видатки та витрати бюджету, і являє собою всі витрати, пов'язані з діяльністю держави. Аналіз наукової літератури щодо трактування поняття державних видатків дозволяє стверджувати, що ці визначення

мають як спільні риси, так і різні характерні сутнісні ознаки. Державні видатки можна розглядати як: систему грошових відносин, систему фінансових відносин та сукупність грошових засобів [5, с. 57].

Як стверджують Старостенко Г.Г., Булгаков Ю.В., "видатки державного бюджету за своєю економічною сутністю є інструментом досягнення вищого критерію справедливості й корисності для кожного члена суспільства. Видатки бюджету повинні бути спрямовані на вирівнювання доходів окремих верств населення" [6, с. 133]. Інші автори такі, як Василик О.Д., Павлюк К.В. вважають, що "видатки бюджету за своєю економічною сутністю є інструментом розподілу й перерозподілу централізованого грошового фонду держави та його використання за цільовим призначенням для забезпечення суспільного добробуту" [7, с. 83]. У свою чергу Булгакова С.О. стверджує про те, що "Видатки бюджету — кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених сум надходжень до бюджету" [8, с. 83]. Натомість Пасічник Ю.В. говорить, що "видатки державного бюджету — це витрати держави на загальнодержавному рівні, які необхідні для виконання державою її функцій. Ці витрати виражають економічні відносини, на основі яких здійснюється використання централізованих коштів за напрямками, визначеними законом" [9, с. 83]. Ряд науковців, а саме: Опарін В.М., Лондар С.Л., Алісов Є.О., Воронова Л.К., Кадькаленко С.Т., зосереджують увагу лише на практичному аспекті цієї категорії. Під державними видатками вони розуміють обсяг коштів, що спрямовується на виконання державних функцій. Зазначений підхід, на нашу думку, не в змозі повною мірою відобразити специфіку державних видатків як складової економічних відносин [10].

Важливе місце в системі бюджетних видатків займають видатки на соціальні потреби — освіту, науку, охорону здоров'я і санітарне обслуговування, соціальне страхування і забезпечення тощо. Держава розвиває старі й упроваджує нові форми соціального страхування, підвищує загальноосвітній рівень населення, розширює систему професійної підготовки.

За соціально-економічним змістом ця група видатків значною мірою являє собою частину вартості робочої сили і безпосередньо зумовлена необхідністю її відтворення. Науково-технічний розвиток впливає не тільки на засоби виробництва, вдосконалення речовинних структурних елементів основного капіталу, а й на робочу силу, об'єктивно підвищуючи вимоги до її професійної підготовки. Зростають продуктивна сила праці і вартість товару робоча сила. У зв'язку з цим питання про роль освіти в підвищенні темпів розвитку економіки дедалі більше привертає увагу західної економічної науки, з'являється новий термін — "інвестиції в людину". Видатки на освіту, на формування нового типу робітника, який має достатній рівень загальної та спеціальної професійної підготовки, сьогодні розглядаються як одна із форм капіталовкладень, що приносить дохід, і фінансуються значною мірою за рахунок держави [11, с. 488].

В економічній літературі можна знайти таке визначення видатків бюджету на соціальний захист населення як видатків, спрямованих на адресну підтримку малозабезпечених громадян, встановлення певного рівня забезпечення прожиткового мінімуму для різних груп населення, соціальний захист осіб, що опинилися в екстремальних умовах (біженці, безпритульні тощо) [12, с. 163—164], а В. Булавинець зазначає, що специфіка видатків соціального призначення полягає у тому, що вони мають, з одного боку, базуватися на показниках соціальних стандартів та нормативів, а з іншого — враховувати пріоритети витрачання коштів, визначені суспільством [13, с. 151—152].

На наш погляд, точніше, природу цієї категорії визначають О. Василик та К. Павлюк: "Видатки державного бюджету за своєю економічною сутністю є інструментом досягнення вищого критерію справедливості і корисності для кожного члена суспільства. На досягнення цієї мети має

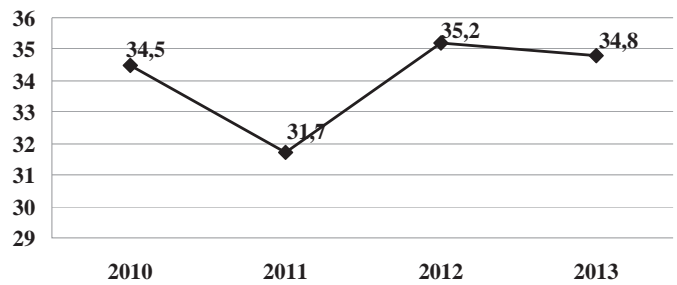

Рис. 1. Динаміка питомої ваги видатків зведеного бюджету України у ВВП, %

бути зорієнтоване бюджетне законодавство. Насамперед йдеться про те, що видатки бюджету повинні бути спрямовані на вирівнювання доходів окремих верств населення. Однак вирівнювання доходів виправдане тільки тоді, коли поліпшується становище найбідніших верств населення" [14, с. 83].

У процесі побудови дієвої соціальної політики та системи соціального захисту, держава повинна запобігти формуванню споживацьких мотивів у малозабезпеченого населення, а також зниження мотивації до праці у економічно активного населення. Соціальна політика в процесі її реалізації повинна враховувати реальний стан економіки, сприяти виходу з кризи, забезпечувати виконання державою зобов'язань щодо дотримання мінімально необхідних стандартів життєвого рівня населення.

Спрямованість державного бюджету найкраще видно із фінансування галузей економіки. На соціальному спрямуванні особливо наголошує В. Федосов, підкреслюючи, що побудова соціально орієнтованої ринкової економіки в Україні — це не просто комплекс економічних заходів, а "насамперед, це шлях суспільного розвитку, заснований на демократії, на повазі до людини як найвищої цінності, до її свобод, це філософія суспільного буття і спосіб мислення" [16, с. 13—14].

Слід зробити наголос на тому, що структура видатків має відповідати визначеним пріоритетам економічного та соціального розвитку держави, в свою чергу, видатки бюджету повинні визначатися можливостями держави акумулювати доходи. Природа держави базується на забезпеченні економічно ефективного задоволення потреб громадян в суспільних благах на рівні соціальної достатності, а не мінімальної потреби.

Видатки бюджету, зокрема в Україні, класифікуються за:

- 1) функціями, з виконанням яких пов'язані видатки (функціональна класифікація видатків);
- 2) економічною характеристикою операцій, при проведенні яких здійснюються ці видатки (економічна класифікація видатків);
- 3) ознакою головного розпорядника бюджетних коштів (відомча класифікація видатків);
- 4) за бюджетними програмами (програмна класифікація видатків).

В Україні жодним законодавчим актом не здійснено розмежування ні функцій держави, ні функцій між рівнями влади, тим більш немає розмежування видатків за функціональним призначенням. Бюджетним кодексом визначений лише загальний перелік видатків з державного бюджету України.

Таким чином "ключовим завданням бюджетної політики має стати посилення соціальної спрямованості бюджету. На реалізації програм соціальної спрямованості має бути зосереджено не менше 50 % видатків зведеного бюджету" [14, с. 87—88]. Водночас зрозуміло, що фінансування утримання державного апарату як елемента соціальної системи, що виконує функції її коригуючого блоку, видатки на оборону, збільшення яких сьогодні викликано зовнішніми загрозами, державне фінансування науки та культури, які сприяють розвитку суспільства, міжбюджетні трансферти, які забезпечують рівномірний розвиток регіонів, не

допускаючи зростання соціальної напруженості у разі наявності диспропорцій у їхньому розвитку, а отже, гарантують соціальну злагоду і соціальну стабільність у суспільстві, — тобто, всі видатки бюджету спрямовані на забезпечення певних параметрів життєдіяльності соціального організму країни і мають бути визначені концепцією її соціально-економічного розвитку.

Слід відзначити, що оптимізація системи державних видатків не може бути здійснена без докорінної перебудови системи соціальних виплат. До основних напрямів удосконалення системи соціальних виплат слід віднести: удосконалення моніторингу системи соціальних виплат шляхом визначення конкретних цілей, завдань та показників виконання бюджетних програм соціального захисту населення; запровадження нових методологічних підходів до визначення показників бідності; забезпечення проведення оцінки і моніторингу ефективності системи державної соціальної допомоги; упорядкування видів державної соціальної допомоги; здійснення заходів щодо посилення адресності соціальної підтримки окремих груп населення з урахуванням матеріального стану та умов проживання сім'ї; модернізація інформаційних і комунікаційних технологій системи соціальних виплат; впровадження міжнародного досвіду використання сучасних соціальних технологій та методів роботи.

ВИСНОВКИ

На нашу думку, розуміння соціальної функції держави як обов'язку забезпечити цілісність і розвиток соціальної системи, дає змогу стверджувати, що усі напрями видатків з державного бюджету мають соціальну спрямованість. Використання державних фінансів відображає витрати держави на виконання її функцій і має бути підпорядкованим виконанню державою соціальної функції, а саме: забезпеченню умов для існування і відтворення суспільства як соціальної системи. Виконання цього завдання, в свою чергу, повинні підпорядковуватися інші функції держави, які також забезпечуються видатками бюджету — управлінська, оборонна, економічна, соціальний захист тощо. Це означає, що система фінансового забезпечення функцій держави повинна базуватися на принципах соціального детермінізму, який означає обумовленість будь-якого соціального явища або процесу всією (а не тільки одними економічними відносинами) сукупністю суспільних відносин.

Література:

1. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж.М. Кейнс. — М.: Гелиос АРВ, 1999. — 352 с.
2. Скуратівський В.А. Основи соціальної політики: навч. посіб. / В.А. Скуратівський, О.М. Палій. — К.: МАУП, 2002. — 200 с.
3. ОЕСР: Економічний огляд № 83 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.oecd.org/document/61/0,3343,en_2649_34573_2483901_1_1_1_1,00.html
4. Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
5. Дехтяр Н.А. Державні видатки в контексті забезпечення економічного зростання України / Н.А. Дехтяр, І.М. Боярко, О.В. Дейнека // Економічний часопис — XXI. — 2014. — С. 56—59.
6. Бюджетна система: навч. посіб. / За ред. Г.Г. Старостенко, Ю.В. Булгаков. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 240 с.
7. Державні фінанси України: підручник / За ред. О.Д. Василик, К.В. Павлюк. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 608 с.
8. Бюджетна система України: навч. посіб. / За ред. С.О. Булакова; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. — К., 2002. — 59 с.
9. Бюджетна система України: навч. посіб. / За ред. Пасічник Ю.В. — К.: Знання-Прес, 2006. — 607 с.
10. Боярко І.М. Державні видатки в економіці країни: монографія / І.М. Боярко, Н.А. Дехтяр, О.В. Дейнека. — Суми: Корпункт, 2013. — 109 с.

11. Бюджетна система: підручник / На наук. ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури; Тернопіль: Економ. думка, 2012. — 871с.

12. Павлюк К.В. Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України: монографія / К.В. Павлюк. — К.: НДФІ, 2006. — 584 с.

13. Юрій С.І., Дем'янишин В.Г. Розвиток бюджетного процесу в умовах економічних перетворень: монографія / за ред. С.І. Юрія, В.Г. Дем'янишина. — К.: Кондор-Видавництво, 2012. — 376 с.

14. Василик О.Д. Державні фінанси України: підручник / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. — К.: Центр навчальної літератури, 2003. — 608 с.

15. Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

16. Огінська А.Ю. Роль видатків бюджету на соціальний захист у реалізації соціальної політики держави / А.Ю. Огінська // Наука й економіка. — 2014. — № 2. — С. 11—16.

References:

1. Keynes, J. (1999), General Theory of employment, interest and of money, Helios ARV, Moscow, Russia.
2. Skurativskiy, V.A. and Palij, O.M. (2002), Osnovy sotsial'noi polityky [Fundamentals of social policy], MAUP, Kyiv, Ukraine.
3. Economic outlook, analysis and forecasts (2014), "OECD Economic Survey №83", available at: http://www.oecd.org/document/61/0,3343,en_2649_34573_2483901_1_1_1_1,00.html, (Accessed 4 December 2014).
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "The Budget Code of Ukraine", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (Accessed 4 December 2014).
5. Dekhtiar, N. A. Boiarko, I. M. and Dejneka, O. V. (2014), "Public spending in the context of economic growth Ukraine", Ekonomichnyj chasopys — XXI, pp. 56—59.
6. Starostenko, H. H. and Bulhakov, Yu. V. (2006), Biudzhetna sistema, [The budget system], Tsentr navchal'noi literatury, Kyiv, Ukraine.
7. Vasylyk, O.D. and Pavliuk, K.V. (2004), Derzhavni finansy Ukrainy, [Public finance Ukraine], Tsentr navchal'noi literatury, Kyiv, Ukraine.
8. Bulhakov, S. O. (2002), Biudzhetna sistema Ukrainy, [The budget system of Ukraine], Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine.
9. Pasichnyk, Yu. V. (2006), Biudzhetna sistema Ukrainy, [The budget system of Ukraine], Znannia-Pres, Kyiv, Ukraine.
10. Boiarko, I.M., Dekhtiar, N.A. and Dejneka, O.V. (2013), Derzhavni vydatky v ekonomitsi Ukrainy, [Public spending in the economy], Korpunkt, Sumy, Ukraine.
11. Fedosov, V.M. and Yurij, S.I. (2012), Biudzhetna sistema, [The budget system], Tsentr navchal'noi literatury, Kyiv, Ukraine.
12. Pavliuk, K.V. (2006), Biudzhets i biudzhetnyj protses v umovakh tranzytivnoi ekonomiky Ukrainy, [The budget and the budget process in terms of transitive economy of Ukraine], NDFI, Kyiv, Ukraine.
13. Yurij, S.I. and Dem'ianyshyn, V.H. (2012), Rozvytok biudzhethnoho protsesu v umovakh ekonomichnykh peretvoren', [The development of the budget process in terms of economic reforms], Kondor-Vydavnytstvo, Kyiv, Ukraine.
14. Vasylyk, O. D. and Pavliuk, K. V. (2003), Derzhavni finansy Ukrainy, [Public finance Ukraine], Tsentr navchal'noi literatury, Kyiv, Ukraine.
15. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine "The Constitution of Ukraine", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (Accessed 4 December 2014).
16. Ohins'ka, A. Yu. (2014), "Role of expenditures on social protection in the implementation of social policy", Nauka i ekonomika, vol. 2, pp. 11—16.

Стаття надійшла до редакції 09.12.2014 р.